

Het Vlaamse arbeidsmarktbeleid: wie, wat en wanneer?

Desiere, S., Van Landeghem, B., & Struyven, L. (2019). *Wat het beleid aanbiedt aan wie: een onderzoek bij Vlaamse werkzoekenden naar vraag en aanbod van activering* (Onderzoek in opdracht van Vlaams minister van Werk Philippe Muyters in het kader van het VIONA-onderzoeksprogramma 2017). Leuven: HIVA-KU Leuven.

Een van de belangrijkste uitdagingen van het arbeidsmarktbeleid is het afstemmen van het aanbod van dienstverlening op de diverse noden van werkzoekenden. Die noden zijn afhankelijk van het profiel van de werkzoekende en zijn of haar afstand tot de arbeidsmarkt. Het VIONA-onderzoek 'wat het beleid aanbiedt aan wie: een onderzoek naar vraag en aanbod van activering' brengt in kaart wat het Vlaamse arbeidsmarktbeleid aanbiedt aan wie. Op basis van drie figuren behandelen we in dit artikel drie onderzoeksvragen: (1) hoe karakteriseren we het begrip 'afstand tot de arbeidsmarkt' en hoe varieert die afstand naar gelang de kenmerken van werkzoekenden? (2) welke ondersteuning wordt aan welke werkzoekende geboden? en (3) hoeveel (en welke) werkzoekenden worden onvoldoende bereikt?

Aanpak onderzoek

Dit onderzoek analyseerde gegevens met betrekking tot alle werkzoekenden ingestroomd bij de VDAB in de loop van 2016. We volgen het traject van elke werkzoekende vanaf het moment van registratie bij de VDAB tot en met januari 2018. Elke maand weten we of de werkzoekende uitstroomde bij de VDAB, werk vond, of deelnam aan een actie zoals een opleiding, een Individuele Beroepsopleiding (IBO) of een tender.

Werkzoekenden hebben een erg divers profiel. Toch hebben we nood aan een maatstaf die werkzoekenden op een continuüm plaatst. Als maatstaf

gebruiken we het begrip 'afstand tot de arbeidsmarkt' dat we operationaliseren door te steunen op het *profilingsmodel*¹ ontwikkeld door het innovatielab van de VDAB (Bouckaert et al., 2017). Dit innovatieve *big data* profilingsmodel schat de kans dat een werkzoekende binnen zes maanden werk zal vinden. Hoe hoger de geschatte kans op het vinden van werk, hoe kleiner de afstand tot de arbeidsmarkt. Het profilingsmodel schat de kans op het vinden van werk op basis van klassieke kenmerken van de werkzoekende zoals zijn opleidingsniveau en leeftijd, maar steunt eveneens op

informatie over gewenste jobs en het klikgedrag op de website van de VDAB. Dit model, dat sinds november 2018 wordt gebruikt in het kader van de nieuwe contactstrategie, zullen we verder niet uitgebreid bespreken.²

We gaan na of een werkzoekende deelnam aan een VDAB-maatregel (bijvoorbeeld tenders, opleidingen of werkplekleren) of uitstroomde naar werk met behulp van een maatregel van het Departement WSE (zoals sociale economie, dienstencheques of doelgroepkorting). Door zowel maatregelen op te nemen die worden gecoördineerd door de VDAB als maatregelen gecoördineerd door het DWSE, wordt het volledige Vlaamse arbeidsmarktbeleid in kaart gebracht.

Wel worden VDAB-maatregelen beperkt tot de 'intensievere' vormen van ondersteuning, waardoor bijvoorbeeld geen rekening is gehouden met de online dienstverlening of de sollicitatie-opdrachten.

Om de kwantitatieve resultaten beter te kunnen interpreteren werd tot slot een workshop voor beleidsexperten en stakeholders georganiseerd in oktober 2018. Dat bood inspiratie voor het aanscherpen van de beleidsaanbevelingen.

De profilingscore meet de afstand tot de arbeidsmarkt

In 2016 stroomden 288 765 unieke werkzoekenden in bij de VDAB. Het gaat om een erg heterogene groep. Naast de volledig uitkeringsgerechtigde werkzoekenden (59% van de populatie), bestaat de populatie voornamelijk uit werkzoekenden in wachttijd (18%) en de vrij-ingeschreven, niet-werkende werkzoekenden (19%). Ongeveer een derde is jonger dan 25 jaar, terwijl een kleine minderheid (5%) ouder is dan 55 jaar. Qua opleidingsniveau is 34% laag-, 38% midden- en 28% hooggeschoold. Bijna drie op vier werkzoekenden geeft aan het Nederlands als moedertaal te hebben.

Die diversiteit leidt tot grote verschillen in de afstand tot de arbeidsmarkt tussen werkzoekenden. Afstand tot de arbeidsmarkt definiëren we als de geschatte kans op het vinden van werk binnen zes maanden. Die kans noemen we de profilingscore. Hoe lager de profilingscore, hoe lager de kans op het vinden van werk en dus hoe groter de afstand tot de arbeidsmarkt.

Figuur 1 toont met behulp van boxplots de distributie van de profilingscore voor de volledige populatie en voor specifieke (doel)groepen. Kijken we naar de volledige populatie, dan stellen we vast dat de helft van de werkzoekenden een profilingscore tussen 39% en 67% heeft, terwijl de gemiddelde profilingscore 53% is. Een 'gemiddelde' werkzoekende heeft dus 53% kans om binnen zes maanden werk te vinden. De 25% meest kwetsbare werkzoekenden hebben een profilingscore lager dan 39%. Dit betekent dat binnen die groep minder dan 39% van de werkzoekenden zullen uitstromen naar werk binnen zes maanden. Omgekeerd hebben de 25% sterkste werkzoekenden een profilingscore hoger dan 67%.

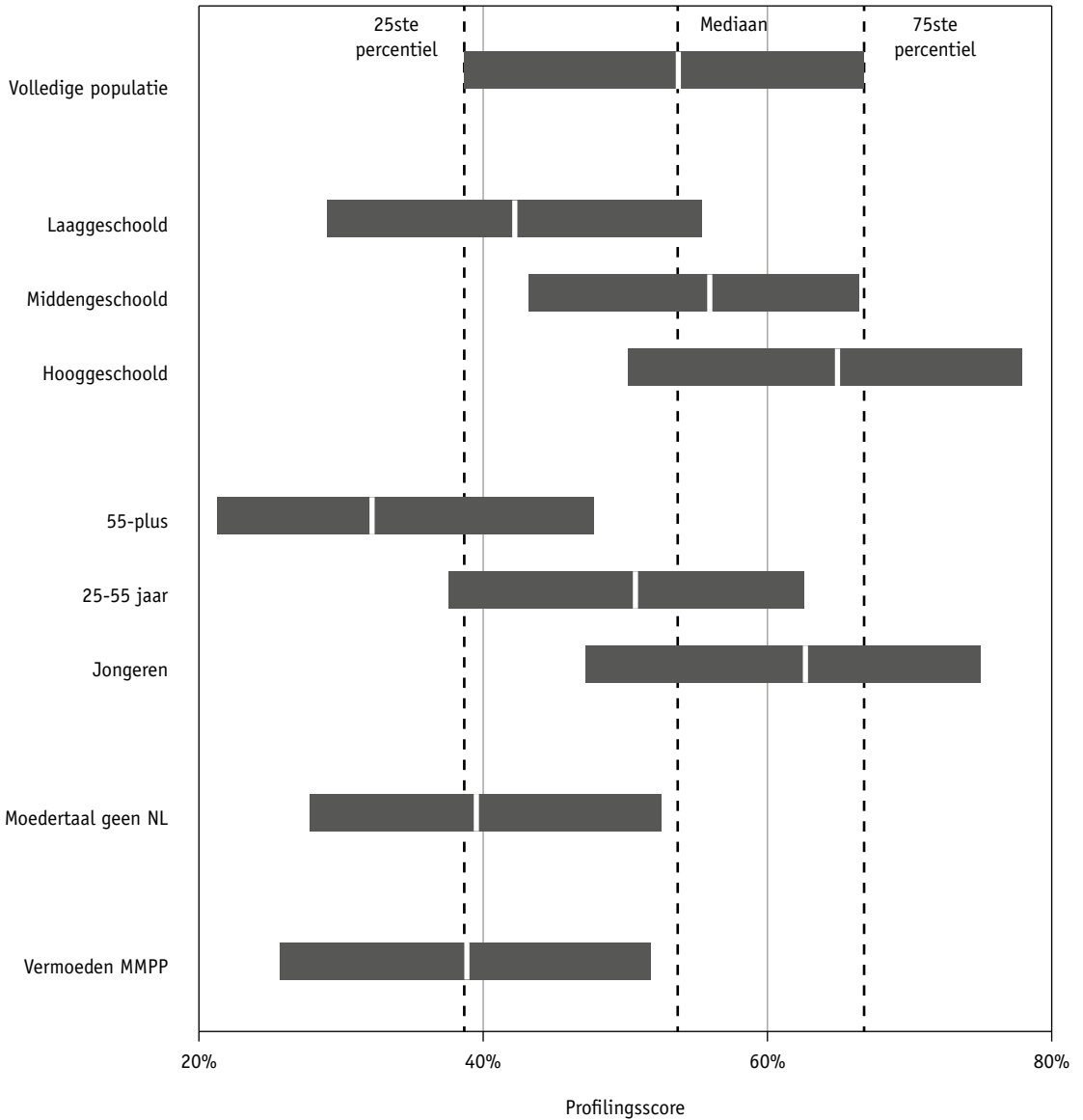
De profilingscore varieert sterk in functie van de kenmerken van de werkzoekende. Figuur 1 geeft de distributie van de profilingscores per studieniveau (laag-, midden- en hooggeschoold), per leeftijdsgroep (jongeren, 25-55 jaar en 55-plussers), voor werkzoekenden die het Nederlands niet als moedertaal hebben en voor werkzoekenden met het vermoeden van een ernstige medische, mentale, psychische en/of psychiatrische problematiek (MMPP). De resultaten bevestigen gekende patronen (Scholiers & Vansteenkiste, 2018). Zo staan laaggeschoolden gemiddeld genomen verder van de arbeidsmarkt dan midden- of hooggeschoolden. De gemiddelde profilingscore van laaggeschoolden is 42% ten opzichte van 54% voor de midden- en 63% voor hooggeschoolden. Jongeren staan gemiddeld dan weer dichterbij de arbeidsmarkt dan 25- tot 55-jarigen, die op hun beurt dichterbij de arbeidsmarkt staat dan 55-plussers. Zeker die laatste groep staat erg ver van de arbeidsmarkt: gemiddeld is slechts 35% van de 55-plussers binnen zes maanden aan het werk. Ook werkzoekenden van wie het Nederlands niet de moedertaal is (gemiddeld heeft 40% werk binnen zes maanden) en werkzoekenden met een vermoeden van MMPP (gemiddeld heeft 39% werk binnen zes maanden) staan ver van de arbeidsmarkt.

De profilingscore toont echter ook aan dat één enkel kenmerk van een werkzoekende, zoals het studieniveau, niet voldoende is om de afstand tot de arbeidsmarkt te karakteriseren. De distributies – voorgesteld met balkjes in de figuren – overlappen immers tot op zekere hoogte. Zo stellen we vast dat de helft van de laaggeschoolden dichterbij de arbeidsmarkt staan dan een kwart van de middengeschoolden. Laaggeschoolden hebben met andere woorden gemiddeld genomen dan wel een grotere afstand tot de arbeidsmarkt dan middengeschoolden, maar er zijn desalniettemin veel laaggeschoolden die het minstens even goed doen als een deel van de middengeschoolden. De profilingscore geeft dus een vollediger beeld van de afstand tot de arbeidsmarkt dan één enkel criterium.

We gebruiken één cijfer, de profilingscore, om de afstand tot de arbeidsmarkt te karakteriseren. Op die manier kunnen werkzoekenden op een continuüm worden geplaatst. Werken met een profilingscore laat toe om af te stappen van een klassieke doelgroepenbenadering, waarbij een beperkt

Figuur 1.

De afstand tot de arbeidsmarkt voor de volledige populatie en specifieke (doel)groepen

aantal categoriale variabelen, zoals het studieniveau en de werkloosheidsduur, worden gebruikt om de afstand tot de arbeidsmarkt te karakteriseren. Het steunen op en het meten van het begrip afstand tot de arbeidsmarkt past ook binnen een ruimere trend. We zien een verschuiving van een beleid op basis van kansen- of doelgroepen naar een aanpak op maat, waarbij individuele noden doorslaggevend zijn bij het toeleiden naar de dienstverlening

(Leroy & Ranschaert, 2018). Een nadeel van de profilingscore is dat de score niet duidelijk maakt waarom een specifieke werkzoekende precies een bepaalde afstand tot de arbeidsmarkt heeft. Twee werkzoekenden met dezelfde profilingscore kunnen erg verschillen qua profiel. Zo kan een laaggeschoolde jongere dezelfde profilingscore hebben als een hooggeschoolde 55-plusser.

Het Vlaamse arbeidsmarktbeleid kent een ruime waaier aan maatregelen, ook voor kwetsbare werkzoekenden

---

Het Vlaamse arbeidsmarktbeleid kent een brede waaier aan maatregelen die werkzoekenden ondersteunen in de zoektocht naar werk. In dit artikel gaan we niet verder in op de modaliteiten en doelstellingen van specifieke maatregelen. Lezers die hier minder vertrouwd mee zijn verwijzen we door naar sectie 5.2 in hoofdstuk 5 van het rapport of de website van de VDAB en het DWSE.

Wel tonen we aan hoe de profilingscore kan worden gebruikt om de verschillende maatregelen ten opzichte van elkaar te positioneren. Net zoals werkzoekenden op een continuüm kunnen worden geplaatst, kunnen we ook de maatregelen van het Vlaamse arbeidsmarktbeleid op een continuüm plaatsen in functie van de afstand tot de arbeidsmarkt van de bereikte doelgroep. Bepaalde maatregelen zoals arbeidszorg richten zich op kwetsbare werkzoekenden, terwijl maatregelen zoals de opleidingen en de IBO's werkzoekenden bereiken met een beperkte afstand tot de arbeidsmarkt.

Figuur 2 rangschikt VDAB- (zwart) en DWSE-maatregelen (grijs) op een continuüm in functie van de afstand tot de arbeidsmarkt van de bereikte doelgroep. Maatregelen die bovenaan staan, bereiken meer kwetsbare werkzoekenden dan maatregelen die onderaan staan. De verticale stippellijnen geven de distributie van de profilingscore van de volledige populatie: maatregelen links van het 25ste percentiel bereiken voornamelijk de 25% meest kwetsbare werkzoekenden; maatregelen rechts van het 75ste percentiel bereiken de 25% sterkste werkzoekenden.

De lengte van elk balkje toont de distributie van de profilingscores van de deelnemers aan een actie. Zo heeft de helft van de werkzoekenden in arbeidszorg een profilingscore tussen 21% en 35%, terwijl een kwart een profilingscore lager dan 21% en een ander kwart een profilingscore hoger dan 35% heeft. Interessant aan de rangschikking is dat we rangschikken op basis van de afstand tot de arbeidsmarkt van de effectief bereikte doelgroep en niet op basis van de beoogde doelgroep. Op die manier kunnen we de praktijk (=de bereikte doelgroep) aftoetsen aan de theorie (=de beoogde doelgroep).

Welke inzichten biedt bovenstaande figuur nu in het bereik van het Vlaamse arbeidsmarktbeleid? Ten eerste stellen we vast dat er een ruime waaier aan maatregelen bestaat, zowel voor de meest kwetsbare als de minder kwetsbare werkzoekenden. Het merendeel van de maatregelen bereikt werkzoekenden die behoren tot de 50% meest kwetsbare werkzoekenden. Een uitzondering op die regel is de doelgroepkorting voor middengeschoolde jongeren, van wie bijna alle begunstigden behoren tot de 50% sterkste werkzoekenden en zelfs de helft tot de 25% sterkste werkzoekenden.

Ten tweede blijkt de rangschikking van de maatregelen ten opzichte van elkaar logisch omdat ze appelleert aan de beoogde doelgroep. Zo stellen we vast dat maatregelen die expliciet inzetten op kwetsbare werkzoekenden, zoals arbeidszorg, de TAZ en de sociale economie, inderdaad kwetsbare werkzoekenden bereiken. De TIBB, TIW, WIJ en, tot op zeker hoogte, de beroepsgerichte (doorstroom)opleidingen, worden dan weer ingezet voor de 'middengroep'. IBO's, de sectorale arbeidsbemiddeling bouw en de trajecten ondernemerschap bereiken werkzoekenden die relatief dicht bij de arbeidsmarkt staan.

Ten derde valt op dat er vrij veel overlap is tussen maatregelen. Dit suggereert dat verschillende maatregelen werkzoekenden met een gelijkaardige afstand tot de arbeidsmarkt bereiken. Er bestaat onder meer een grote overlap tussen de TIBB, TIW en WIJ. Hoewel die maatregelen in principe een andere doelgroep en focus hebben (TIBB voor alle doelgroepen; TIW voor langdurig werkzoekenden; WIJ voor jongeren) en ook de inschatting door de bemiddelaar het verschil kan maken (zoals bij de WIJ-tender voor jongeren), stellen we vast dat die maatregelen tot op zekere hoogte werkzoekenden met een gelijkaardige afstand tot de arbeidsmarkt bereiken.

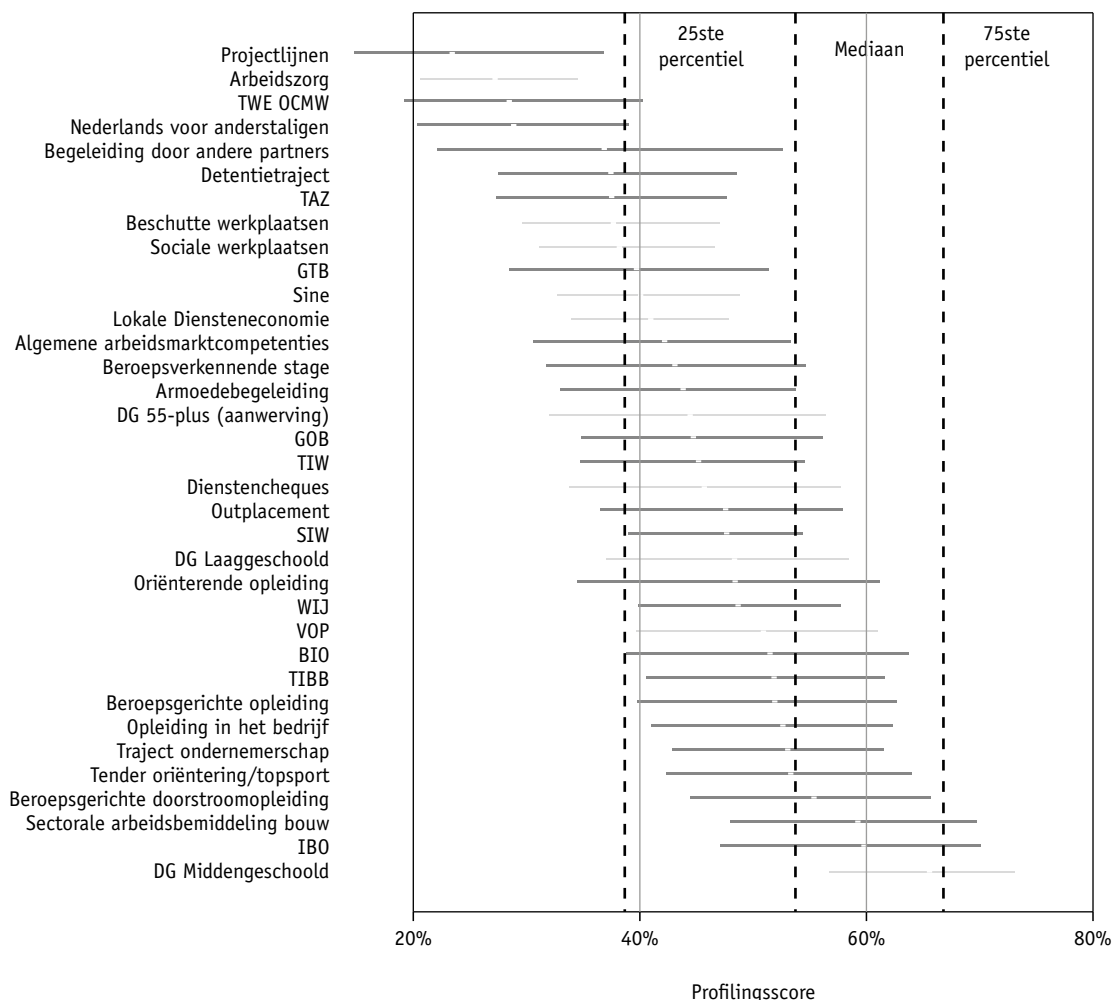
Toch valt een deel van de (voornamelijk kwetsbare) werkzoekenden door de mazen van het net

---

Hoewel het Vlaamse arbeidsmarktbeleid een brede waaier aan maatregelen heeft ontwikkeld, blijft de vraag of werkzoekenden wel degelijk de weg vinden naar dit aanbod. De tweede figuur liet toe

Figuur 2.

Rangschikking van VDAB (zwart) en DWSE-maatregelen (grijs) in functie van de afstand tot de arbeidsmarkt van de bereikte doelgroep

Noten: a. Elke balk toont de profilingscore voor de helft van de werkzoekenden die deelnamen aan die maatregel. Zo heeft de helft van de werkzoekenden in arbeidszorg een profilingscore tussen 21% en 35%.
b. BIO: beroepsinlevingsovereenkomst; DG: doelgroepvermindering; GOB: gespecialiseerde opleiding, begeleiding en bemiddeling; GTB: gespecialiseerde trajectbepalings- en begeleidingsdienst; IBO: individuele beroepsopleiding; Sine: sociale inschakelings-economie; TAZ: tender activeringszorg; TIBB: tender intensieve begeleiding en bemiddeling; TWE: Tijdelijke Werkervaring; TIW: tender intensief werkplekieren; SIW: subsidie intensief werkplekieren; VOP: Vlaamse ondersteuningspremie; WIJ: werkinleving voor jongeren. De maatregel 'projectlijnen' omvat verschillende provinciale acties. 'Begeleiding door andere partners' groepeerd verschillende acties, waaronder ESF-oproepen.
c. Voor duiding bij specifieke maatregelen en exacte cijfers (inclusief aantal bereikte werkzoekenden) verwijzen we naar hoofdstuk 5 in het rapport.

te evalueren welke maatregelen welk type werkzoekenden bereikt. De derde figuur gaat na welk aandeel van de werkzoekenden ook effectief wordt bereikt.

We doen dit door te evalueren welk aandeel van de werkzoekenden binnen één jaar na instroom in de werkloosheid niet heeft deelgenomen aan een maatregel (of actie) noch (minstens drie opeenvolgende

Tabel 1.

Mismatch tussen vraag en aanbod

Populatie	Werkzoekenden ingestroomd in 2016	Werkzoekenden niet bereikt binnen één jaar	
		Scenario 1 (geen deelname aan een actie noch uitgestroomd uit de werkloosheid)	Scenario 2 (geen deelname aan een actie noch uitgestroomd naar werk)
Alle werkzoekenden	288 765	41 359 (14%)	69 199 (24%)
Uitkeringsgerechtigden en werk- zoekenden in wachttijd	221 199	32 543 (15%)	49 471 (21%)

maanden) is uitgestroomd uit de werkloosheid of naar werk. We bekijken twee scenario's (tabel 1). Scenario 1 definieert succes als deelnemen aan minstens één actie of *uitstromen uit de werkloosheid*. Scenario 2 definieert succes als deelnemen aan een actie of *uitstromen naar werk*. Scenario 2 is dus strikter dan scenario 1 in de zin dat scenario 2 werkzoekenden die uitstromen uit de werkloosheid maar geen werk vinden, niet als een succes definieert. In beide scenario's beschouwen we twee populaties: (1) de volledige populatie van werkzoekenden en (2) de populatie van werkzoekenden in wachttijd en de uitkeringsgerechtigde werkzoekenden.

Afhankelijk van het scenario en de beschouwde populatie zijn 14% tot 24% van de werkzoekenden niet bereikt binnen één jaar via een of meer van de maatregelen en zijn ze evenmin uitgestroomd uit de werkloosheid of naar werk. Van de 288 765 werkzoekenden die instroomden in de werkloosheid in 2016, namen 69 199 (24%) werkzoekenden niet deel aan een actie en stroomden ze niet uit naar werk binnen één jaar (scenario 2). 41 359 (14%) werkzoekenden namen niet deel aan een actie en stroomden evenmin uit de werkloosheid (scenario 1). Bijgevolg is er een groep van 27 840 werkzoekenden die niet deelnamen aan een actie, maar wel uitstroomden uit de werkloosheid zonder ook effectief werk te hebben gevonden. Beperken we de populatie tot de volledig uitkeringsgerechtigde werkzoekenden en werkzoekenden in wachttijd, dan wordt 15% (scenario 1) tot 21% (scenario 2) niet bereikt. Dit betekent niet noodzakelijkerwijs dat die werkzoekenden geen enkele vorm van ondersteuning hebben gekregen, maar wel dat ze niet hebben deelgenomen aan één van de acties opgelijst in figuur 2.

Figuur 3 toont de distributie van de profilingscore van de werkzoekenden die niet deelnamen aan een

actie noch uitstroomden naar werk (zwart) of uit de werkloosheid (grijs). Het is duidelijk dat het voornamelijk om kwetsbare werkzoekenden gaat. Het merendeel van die werkzoekenden behoort tot de 50% meest kwetsbare werkzoekenden of zelfs tot de 25% meest kwetsbare werkzoekenden.³ Vergelijken met de totale populatie zijn die werkzoekenden relatief vaker laaggeschoold, 55-plusser of hebben ze het Nederlands niet als moedertaal. Slechts een kwart van de werkzoekenden in die groep is jonger dan 25 jaar.

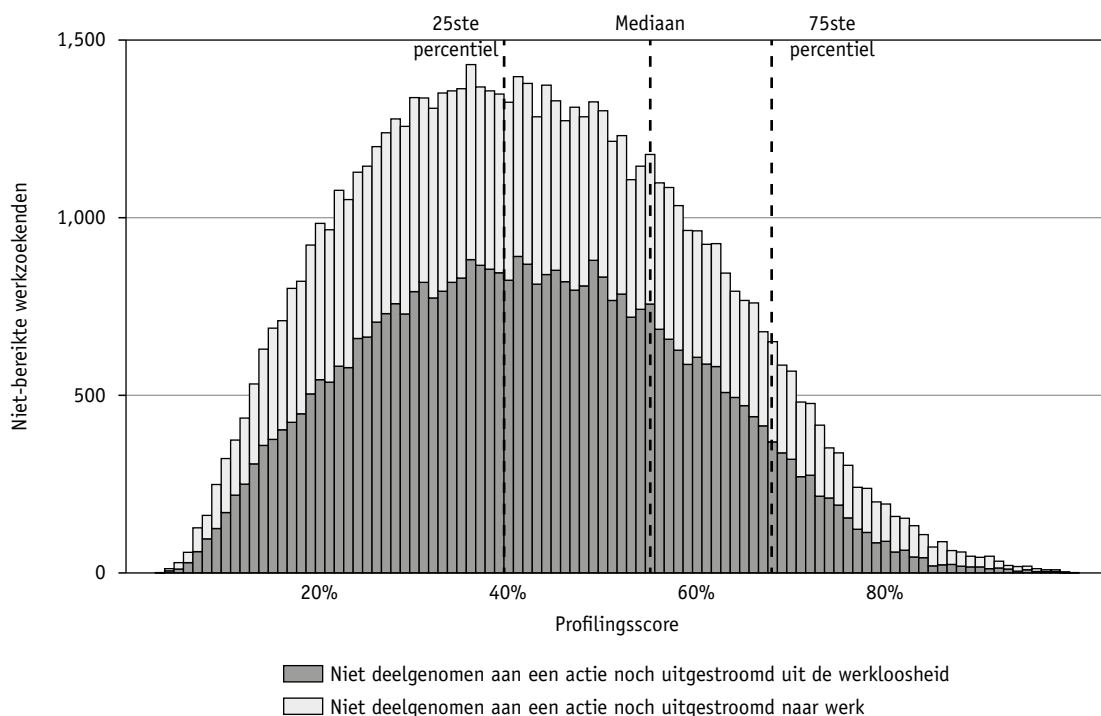
De dataset laat niet toe om verder te verfijnen waarom een deel van de werkzoekenden niet deelneemt aan een actie. Volgende elementen zouden een rol kunnen spelen: (1) een gebrek aan capaciteit bij VDAB en DWSE en dan in het bijzonder in acties die inzetten op meer kwetsbare werkzoekenden, (2) een aanbod dat niet is aangepast aan de noden van de werkzoekenden, (3) moeilijkheden bij het bereiken van werkzoekenden of (4) bij het toeleiden van werkzoekenden naar gepaste acties.

Conclusie & beleidsaanbevelingen

Het beleid in Vlaanderen heeft de laatste jaren ingezet op het vereenvoudigen dan wel volledig loslaten van een doelgroepenbenadering gebaseerd op persoonskenmerken zoals opleidingsniveau, leeftijd of werkloosheidsduur. De alternatieve benadering streeft naar een aanpak op maat, waarbij in het extreme geval geen enkele doelgroepenrestrictie meer geldt. In de praktijk houdt het huidige beleid het midden tussen beide benaderingen. Vandaar dat de bevindingen van dit VIONA-onderzoek des te relevanter zijn voor wie begaan is met de afstemmingsvraag tussen werkzoekenden en

Figuur 3.

De afstand tot de arbeidsmarkt van niet-bereikte werkzoekenden

maatregelen, tussen het bereik en het profiel van de werkzoekenden aan de ene kant en de coherentie en differentiatie van het aanbod van maatregelen aan de andere kant. Een belangrijke dimensie bij de activering van werkzoekenden is dat er voldoende geschikt aanbod moet zijn om aan de vraag – hier van de werkzoekenden – te voldoen. Indien niet, dan is er sprake van mismatch tussen werkzoekenden en maatregelen.

De bevindingen tonen aan dat het Vlaamse beleid globaal beschouwd inzet op de meer kwetsbaren, maar ook dat er wel degelijk een probleem van mismatch blijft. De conclusie is niet dat het beleid faalt, wel dat er nog marge is voor het sluiten van de cascade van niet-bereik van werkzoekenden door in het eerste jaar van de werkloosheid de instroom in langdurige werkloosheid en inactiviteit te stremmen.

Op basis van dit onderzoek formuleren we drie beleidsaanbevelingen.

Versterken van het beleid voor de meest kwetsbare werkzoekenden

De belangrijkste bevinding in dit onderzoek heeft te maken met de vaststelling dat het bereik binnen het eerste jaar werkloosheid niet sluitend is. Vooral de meest kwetsbaren vallen tussen de mazen van het net.

Het versterken van het activeringsbeleid voor de meest kwetsbaren is dus prioritair. Ten dele evolueert het beleid – mede onder impuls van de krapte op de arbeidsmarkt – al in die richting, getuige het versnellingsplan voor de (stock van) langdurig werkzoekenden. Daarnaast dient het decreet van de werk- en zorgtrajecten vermeld te worden, dat uitgaat van een structurele samenwerking met Welzijn om een aanbod te creëren voor personen met medische, mentale, psychische, psychiatrische of sociale problemen. De analyse in dit onderzoek kon met deze evoluties nog geen rekening houden. Wat we wel kunnen concluderen is dat er nog meer moet worden ingezet op het tijdige en juiste

aanbod voor de meest kwetsbaren, om op die manier de aanvoer naar langdurige werkloosheid te stremmen. Dat vergt een systematische en omvattende aanpak van screening, contact en oriëntering door VDAB en partners. Vooral de frequentie en kwaliteit van het contact met de werkzoekende zijn hier cruciaal (Van Parys & Struyven, 2017). Twee groepen verdienen daarbij bijzondere aandacht: werkzoekenden die uitstromen bij de VDAB zonder effectief aan het werk te gaan en werkzoekenden die ingeschreven blijven maar die na het beëindigen van deelname aan een (eerste) maatregel toch niet uitstromen naar werk. Voor de eerste groep is het cruciaal om onmiddellijk een contact te organiseren op het moment van de uitschrijving. Voor de tweede groep bevelen we aan om een systematische aanpak van nazorg te voorzien.

Onze analyse toont aan dat een aantal bestaande maatregelen de meest kwetsbaren reeds bereiken, zij het onvoldoende. Vooreerst kunnen bestaande maatregelen, waaronder het collectief maatwerk (maatwerkbedrijven) en het (toekomstige) individueel maatwerk (reguliere bedrijven), worden versterkt. Vervolgens vergt de focus op doorstroom naar een reguliere tewerkstelling meer geleidelijke en in de tijd gefaseerde, doorlopende re-integratietrajecten, naar analogie met het principe van graduele opbouw van arbeidsdeelname (en sociale zekerheidsrechten) bij ziekte en invaliditeit. Wellicht is er ook nood aan het verder experimenteren met nieuwe methodieken om kwetsbare werkzoekenden te bereiken en op een effectieve manier te ondersteunen.

Vereenvoudigen en differentiëren van het activeringsaanbod

Een volgende reeks aanbevelingen ligt bij de afstemming, samenvoeging en differentiatie van het aanbod van maatregelen. Op basis van de synthetische maatstaf 'afstand tot de arbeidsmarkt', die rekening houdt met een groot aantal kenmerken, blijkt dat verschillende acties of maatregelen zich al bij al weinig laten onderscheiden van elkaar. Een veelheid van maatregelen die onderling wel hun eigen kenmerken kunnen hebben, maar weinig verschillen qua feitelijk bereikte groepen, is in de eerste plaats voor de betrokkenen moeilijk werkbaar; het staat ook schaalverruiming en optimalisering in de weg. We pleiten voor minder maatregelen, maar

ook voor meer methodische differentiatie binnen een maatregel dan enkel een standaardaanbod. Methodische differentiatie is nodig om te kunnen inspelen op de uiteenlopende profielen van werkzoekenden. Vereenvoudiging mag niet leiden tot een standaardaanbod voor grotere groepen. Vereenvoudiging en differentiatie binnen maatregelen gaan hand in hand; het kan helpen om afroming en verdringing binnen een maatregel te reduceren.

Vereenvoudiging van maatregelen kan op verschillende manieren. Een eerste manier is – eenvoudigweg – bestaande maatregelen samenvoegen. Ten tweede kan ook vereenvoudigd worden binnen de overgebleven maatregelen. Een voorbeeld waarin beide manieren aanwezig zijn is dat van de tenders. Om de capaciteit flexibel te kunnen uitbreiden is de tender een geschikt instrument. De voorbije jaren zijn er verschillende tenders met telkens andere voorwaarden gelanceerd, met eerder kleine schaalgrootte. Onze analyses tonen echter aan dat de verschillende tenders gelijkaardige groepen bereiken. Dat suggereert de mogelijkheid van een drastische vereenvoudiging en schaalverruiming van het instrument. Minder detailbemoedigen en grotere aantallen passen ook beter bij het tender-instrument omwille van het marktwerkingsprincipe. In plaats van verschillende doelgroepen te beogen, kan worden gestimuleerd dat tender-partners samenwerken met gesubsidieerde partners, gespecialiseerd in specifieke problematieken, om een grotere waaier aan methodieken te kunnen aanbieden in functie van de effectieve drempels bij werkzoekenden. Net zoals voor de tenders zijn er ook voor andere clusters van maatregelen mogelijkheden tot vereenvoudiging via samenvoeging. Dat geldt in het bijzonder voor de cluster werkplekcleren.

Jaarlijkse monitoring van de mismatch tussen 'vraag' en 'aanbod'

Vanuit wetenschappelijk oogpunt is de belangrijkste innovatie in dit onderzoek het gebruik van de profilingscore als uniforme maatstaf voor de afstand tot de arbeidsmarkt. Hoewel initieel ontwikkeld om de bemiddelaars te ondersteunen bij het inschatten van werkzoekenden, biedt de profilingscore bijkomende mogelijkheden voor beleidsevaluatie: de profilingscore laat toe om kwetsbare werkzoekenden en kwetsbare groepen te identificeren (figuur 1); de maatregelen op een continuüm te plaatsen in

functie van de afstand tot de arbeidsmarkt van de bereikte doelgroep (figuur 2); en op te volgen welke werkzoekenden onvoldoende werden bereikt (figuur 3). Kortom, niet alleen de individuele werkzoekende, maar ook het beleid kan worden geprofileerd door de profilingscore te betrekken in de analyse. Net zoals de VDAB jaarlijks een schoolverlatersrapport publiceert, zou het zinvol zijn om onze analyse jaarlijks te herhalen. Vanuit data-technisch oogpunt is dit vrij eenvoudig en vraagt het enkel een vlotte samenwerking tussen het DWSE en de VDAB. De analyses bieden antwoorden op beleidsrelevante vragen en helpen om 'vraag' en 'aanbod' in het arbeidsmarktbeleid in evenwicht te brengen. Door het jaarlijks herhalen van de analyses kunnen we bovendien beleidsevoluties beter begrijpen. Een bijkomend voordeel is dat een vaste, jaarlijkse publicatie na verloop van tijd bekend raakt bij beleidsmakers en op die manier ook meer houvast biedt voor ingrijpend beleid dan een éénmalig rapport.

Sam Desiere
Ludo Struyven
HIVA-KU Leuven

Noten

1. Deze studie maakte gebruik van de versie van januari 2018 van het profilingsmodel. Het huidige model, dat wordt gebruikt binnen de nieuwe contactstrategie, is ondertussen al verder geëvolueerd.
2. Voor meer info zie hoofdstuk 2 en 4 in het onderzoeksrapport en onze working paper gepubliceerd door de OESO (Desiere, Langenbucher, & Struyven, 2019).
3. Een belangrijke technische opmerking is dat de profilingscore van deze werkzoekenden wordt overschat. Dit komt door het optreden van een selectie-effect. We houden immers enkel nog werkzoekenden over die niet zijn uitgestroomd naar werk, en die dus een kwetsbaarder profiel hebben dan initieel was ingeschat.

Bibliografie

- Bouckaert, D., Reussens, M., Larnout, D., Heene, L., Schoonbrood, S., Claes, R., Klewais, E., & Van Humbeeck, G. (2017). VDAB op koers voor een datagedreven aanpak met big data. *Over.Werk. Tijdschrift van het Steunpunt Werk*, 27(2), 64-69. Leuven: Steunpunt Werk / Uitgeverij Acco.
- Desiere, S., Langenbucher, K., & Struyven, L. (2019). Statistical Profiling in Public Employment Services: An international comparison. *OECD Social, Employment and Migration Working Papers*, 224.
- Leroy, F., & Ranschaert, W. (2018). Van risicogroepen, kansengroepen en doelgroepen naar doelen, kansen en inclusie. *Over.Werk. Tijdschrift van het Steunpunt Werk*, 28(1), 92-96. Leuven: Steunpunt Werk / Uitgeverij Acco.
- Scholiers, B., & Vansteenkiste, S. (2018). Doelgroepen aan het werk? Een blik op de arbeidsmarktpositie van de doelgroepen uit het Vlaams Doelgroepenbeleid. *Over.Werk. Tijdschrift van het Steunpunt Werk*, 28(1), 19-26. Leuven: Steunpunt Werk / Uitgeverij Acco.
- Van Parys, L., & Struyven, L. (2017). De rol van de VDAB-bemiddelaar in een context van digitalisering, persoonlijke dienstverlening en formele opvolging van werkzoekenden. *Over.Werk. Tijdschrift van het Steunpunt Werk*, 27(1), 68-74. Leuven: Steunpunt Werk / Uitgeverij Acco.